

Dia Internacional dels Arxius

Consol Blanch
Professora emèrita. Facultat de
Ciències i Tecnologia de la UVic-UCC

L'any 2004, en el congrés internacional d'arxius, celebrat a Viena, es va adoptar per unanimitat la resolució de demanar a les Nacions Unides la creació d'un Dia Internacional dels Arxius. Des de l'any 2008, en el 60è aniversari de la fundació del Consell Internacional d'Arxius (CIA/ICA) el 9 de juny de 1948, va quedar instaurada aquesta data per a la celebració de la diada a tot el món. Habitualment, cada any s'organitzaven activitats diverses al llarg d'una setmana, per tal d'apropar els arxius a la ciutadania. Enguany, segons podem llegir a les notícies de l'Arxiu de la UVic-UCC, "tenint en compte la situació excepcional que ha generat la pandèmia de la Covid-19, la comissió organitzadora del Dia Internacional dels Arxius a Catalunya va demanar als arxius que es fes una campanya de comunicació virtual per apropar-se a la ciutadania, i que fossin els mateixos usuaris els que compartissin què pensen dels arxius i quines vivències personals hi han viscut".

A nivell general es va llançar una iniciativa a les xarxes (#UnArxiuÉs) que ha tingut molt bona acollida entre la ciutadania i també entre els membres de la comunitat universitària de la UVic-UCC. Davant del repte de donar una resposta més llarga a les dimensions d'una piulada a la crida #UnArxiuÉs, de bon grat posaré el meu granet de sorra a la celebració que des del Departament de Cultura de la Generalitat s'ha impulsat pel Dia Internacional dels Arxius, a la qual s'ha acollit l'Arxiu de la UVic-UCC.

La meua coneixença general del tema passa per fer simples tràmits a l'arxiu del meu poble i fer visites *turístiques* als dos grans arxius que té Vic, l'arxiu Comarcal i l'Episcopal; per cert, visites molt recomanables si es té l'oportunitat de fer-les. En l'àmbit professional, el meu tipus de fonts per recórrer a coneixements del passat es redueixen a la immensa documentació de revistes especialitzades del Seminari de Química de la Universitat de Barcelona i recentment a tots els cercadors en xarxa a l'abast, via internet.

Què són els arxius des de la meua visió personal? A tall de fer un símil, diria que són el cor d'una comunitat, on es concentren les emocions, els esdeveniments, els fets culturals... Són els batecs del seu passat. Però també són la memòria de la comunitat, on es recullen les activitats dutes a terme, que seran el fonament de la seva història... D'una història feta entre tots. I si volem fer el símil informàtic del nostre temps són el disc dur de la comunitat. Davant d'uns arxius com el Comarcal i l'Episcopal de Vic, que esmentava al principi, es pot pensar que han existit des de sempre, que són com una "escola d'arxiu" que funcionen amb una inèrcia pròpia. Res

Els arxius són el cor d'una comunitat, els batecs del seu passat on es concentren les emocions, els esdeveniments i fets culturals

més lluny de la realitat. Es necessita el seu manteniment, les funcions que li són pròpies i sobretot donar el servei que la ciutadania i els estudiosos requereixen.

He tingut l'oportunitat de viure com va néixer i com ha evolucionat l'arxiu de la Universitat de Vic-UCC. Des del 1977 que es va crear l'Escola de Mestres Balmes d'Osona fins a la implantació de la Universitat de VIC el 1997, tota la documentació es conservava en la mateixa Secretaria General. No va ser fins al 2004 que Montserrat Vilalta, aleshores secretària general, va impulsar la creació de l'Arxiu de la UVic amb entitat pròpia i va ser l'especialista Núria Cañellas qui l'inicià i n'és ara la cap de servei. Si ens preguntem què se li demana a un documentalista, podríem resumir-ho en: (i) una formació inicial adient, un estímul i una voluntat per a la seva formació continuada; (ii) habilitats i competències que li donaran èxit en l'ofici; (iii) grans dosis de rigor i criteri per executar les accions que li són pròpies: ordenar / classificar / documentar / conservar / localitzar / ressituar / donar servei. En els seus 16 anys d'història, l'Arxiu de la UVic-UCC ha fet un gran salt qualitatiu i quantitatiu, tant en el fons fotogràfic com en el fons documental, en suport paper i en format digitalitzat.

Personalment, per esmentar alguns detalls compartits amb l'Arxiu, destacaria per exemple l'arxiu fotogràfic docent i d'altres activitats de divulgació, com és el cas de la Setmana de la Ciència o el Congrés Internacional i les Jornades sobre Tòfona,

seminaris i cursos de formació de l'INEM, sessions científiques de la Societat Catalana de Química de l'IEC, 1r Simposium sobre l'Ensenyament de les Ciències Naturals, a l'Escola Universitària de Mestres, Vic 1986. Em voldria referir també a la sorpresa en veure enguany com apareixia una foto d'arxiu, al Twitter de la UVic, amb motiu del dia de "Dones i noies de ciència", on em podia veure al laboratori, entre els equips cromatogràfics, envoltada d'estudiants de batxillerat assistents a un dels tallers de la Setmana de la Ciència de 2011. I encara més sorpresa en recuperar unes fotos de 1997, en el dossier fotogràfic preparat pels companys amb motiu de la meua jubilació, que procedien del servei d'audiovisuals de la UVic, posteriorment documentades a l'Arxiu-UVic. Recollien els actes celebrats a la UVic arran de l'acte públic d'homenatge a Salvador Reguant, catedràtic d'Estratigrafia de la Universitat de Barcelona. El doctor Reguant fou el primer director oficial de l'Escola de Mestres d'Osona, adscrita a la UB. L'homenatge es va celebrar a la UVic, en el marc de la Segona Reunió del Programa Internacional de Correlació Geològica 393 de la IUGS de la Unesco.

En general, a més de les tasques d'arxivistes que els són pròpies i que s'esmentaven a l'inici, voldria remarcar algunes activitats del Servei de Documentació de l'Arxiu UVic-UCC, tals com l'organització d'exposicions monogràfiques per mostrar especialment el fons fotogràfic. Entre elles destacaria la que es va realitzar en la campanya que commemorava el seu desè aniversari, "10 anys: UVic a l'Arxiu", i les petites exposicions mensuals per celebrar alguna efemèride, que s'han realitzat alguns anys. Actualment l'Arxiu UVic, com a membre de l'Associació d'Arxivistes de Catalunya, s'ha acollit a la campanya "Arxivem la Covid-19", promoguda per l'associació per tal de recollir aportacions de les activitats que la comunitat universitària i el públic de la comarca, en general, han dut a terme durant aquests mesos de confinament.

Per acabar, voldria afegir que considero que l'Arxiu és una eina bàsica de la Universitat si vol preservar la seva història global. Voldria posar de manifest que en l'àmbit institucional no s'han d'escatimar mitjans per potenciar-lo. Se li ha de facilitar una infraestructura suficient per tal de garantir el seu creixement i el seu bon manteniment. Se li han de proporcionar tecnologies adients per mantenir al dia el seu fons i se l'ha de dotar de personal suficient i en formació contínua per garantir el bon funcionament del servei.

Voldria felicitar l'equip de l'arxiu UVic i encoratjar-los per seguir endavant! I també, voldria fer arribar aquestes felicitacions a tots els arxivistes de Catalunya. Tots vosaltres sou els que teniu cura de conservar els nostres orígens. Tot un honor i tot un repte! Manllevant uns mots de Salvador Espriu, podem recordar plegats que... "qui perd els orígens, perd la identitat".